

**คำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
การวางแผนภาคและเมืองชุมชนศึกษาศึกษา**

ด้วยสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๗๑๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ พิจารณาเห็นว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันทรงคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนเป็นอนันต์ ทรงนำองค์ความรู้สหสาขาวิชามาใช้ในการวางแผนภาคและเมือง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบทในประเทศไทย ยังผลให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาด้านกายภาพ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สมควรที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจักได้เฉลิมพระเกียรติคุณให้ปรากฏในวงวิชาการสืบไป

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงศึกษาวิทยาการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การทำแผนที่ การใช้ภาพถ่ายทางอากาศและภาพถ่ายดาวเทียม ในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ชุมชนและพื้นที่การเกษตร โดยทรงนำองค์ความรู้ไปใช้ในการศึกษาวิจัย การวางแผน และการนำไปปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ทรงเป็นหัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง "การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการพัฒนาพื้นที่เกษตรในอำเภอพัฒนานิคมและชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี" ซึ่งได้รับการถวายรางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยมจากสภาวิจัยแห่งชาติในปี ๒๕๓๓ นอกจากนี้ยังทรงสนับสนุนให้นาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาการเกษตร สิ่งแวดล้อม การศึกษา และสาธารณสุขในพื้นที่โครงการพระราชดำรินับจังหวัดต่าง ๆ อีกด้วย

ผลงานที่เกิดจากแนวพระราชดำริที่เกี่ยวกับกรวางแผนและพัฒนาพื้นที่ในระดับภาคและชนบท ได้แก่ การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านป่าต้นน้ำ การพัฒนาที่ดินและการเกษตร เพื่อพัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน พื้นที่โครงการพัฒนาตามพระราชดำรินับแนวทางบูรณาการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาอำเภอเบญจลือ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นต้นแบบในการพัฒนาในเชิงบูรณาการในจังหวัดอื่น ๆ

ผลงานที่เกิดจากแนวพระราชดำรินับในการเผยแพร่ความรู้ในการพัฒนาการเกษตร ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามรอยพระราชดำริ โครงการสาธิตการเกษตรแบบผสมผสานในจังหวัด ต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิชัยพัฒนา

ผลงานที่เกิดจากแนวพระราชดำรินับในการพัฒนาที่ดินให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เช่น โครงการพัฒนาที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนาในจังหวัดต่าง ๆ เป็นต้น

ผลงานที่เกิดจากแนวพระราชดำรินับในการดำเนินการ "โครงการแก้มลิง" ได้แก่ การดำเนินงานในพื้นที่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี อ่างทอง และสมุทรสาคร เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค การเพาะปลูก การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การพักผ่อนหย่อนใจ และการลดปัญหาหน้าท่วมขังในฤดูฝน

ผลงานที่เกิดจากแนวพระราชดำรินับในการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว ได้แก่ การดำเนินงานในพื้นที่บางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ โดยส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาโดยมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ผลงานที่เกิดจากแนวพระราชดำรินับ ได้แก่ การให้มูลนิธิชัยพัฒนาดำเนินการตรวจสอบ และให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากกรณีพิบัติภัยสึนามิ แต่ยังมีได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ โดยพระราชทานงบประมาณของมูลนิธิฯ ในการจัดซื้อที่ดินเพื่อจัดสร้างบ้านพักถาวร พร้อมการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นโดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

ในการเสด็จ เยือนต่างประเทศ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจะเสด็จฯ ทอดพระเนตรนิทรรศการด้านการผังเมือง และทรงฟังคำบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของเมืองต่าง ๆ ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ทำให้พระองค์ทรงมีความรอบรู้และสามารถพระราชทานแนวพระราชดำรินับด้านการอนุรักษ์ย่านชุมชนและเมืองเก่า การวางผังเมือง และการพัฒนาเมืองใหม่ได้เป็นอย่างดี

ผลงานที่เกิดจากแนวพระราชดำรินับดังกล่าว ได้แก่ โครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ สยามบรมราชกุมารีโปรดให้นำทรัพย์สินของมูลนิธิชัยพัฒนามาร่วมฟื้นฟูอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเคยมีปัญหาค่าเสื่อมโทรมของอาคารบ้านเรือน และประสบปัญหาด้าน เศรษฐกิจและสังคม โครงการดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้อัมพวาสามารถฟื้นฟูชุมชนได้สำเร็จ ทั้งด้านสถาปัตยกรรม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมชาชน ตลอดจนการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โครงการดังกล่าวยังเป็นแหล่งเรียนรู้และดูงานของหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วย ในพุทธศักราช ๒๕๕๒ ชุมชนอัมพวาได้รับรางวัลจากองค์การ ยูเนสโกด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เนื่องจากสามารถรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป และเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนอื่น ๆ นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารียังมีพระราชดำรินับให้พื้นที่บูรณะอาคารซึ่งเป็นที่ทำการเดิมของที่ว่ากรมชลประทานในจังหวัดฉะเชิงเทรา อาคารดังกล่าวสร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมากรมศิลปากรและสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ดำเนินการอนุรักษ์อาคาร ในปัจจุบันใช้ประโยชน์เป็นที่ทำการของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลงานจากแนวพระราชดำรินับทำให้สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของเมืองฉะเชิงเทราดีขึ้น โดยสามารถรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของอาคารและชุมชนเมืองให้คงอยู่ต่อไป ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๒ อาคารดังกล่าวได้รับรางวัลจากองค์การยูเนสโกด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเช่นกัน

โดยเหตุที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงนำความรู้เป็นสหสาขาวิชาไปใช้ในลักษณะบูรณาการเพื่อวางแผน พัฒนาและอนุรักษ์ในพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศ อันยังประโยชน์สุขแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งมวล สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ขอพระราชทานทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์เพื่อเชิดชูพระเกียรติคุณในวงวิชาการกับทั้งเพื่อเป็นพยานแห่งน้ำใจกตัญญูของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสืบไป